

№ 152

**Протокол допиту Михайла Мороза
від 10 жовтня 1929 р.**

ПРОТОКОЛ¹

1929 г. жовтня м-ца 10 дня ст. уполномоченный Секретного Отд. ГПУ УССР Шерстов допросив ниженазванного гр. Мороза как..., который показал:

1. <i>Имя, отчество, фамилия</i>	Мороз Михайло Наумович
2. <i>Возраст</i>	1876 р.
3. <i>Место рождения и приписки</i>	Бистрик, б[увшого] Кролевецьк[ого] пов[іту] Конопотськ[ого] окр[угу]
4. <i>Происхождение</i>	з селян
5. <i>Имущественное положение</i>	нічого не маю
6. <i>Подданство</i>	УСРР
7. <i>Образование</i>	середня
8. <i>Семейное положение</i>	одружений, 4 дітей
9. <i>Отношение к воинской повинности</i>	–
10. <i>Профессия</i>	статистик-економіст
11. <i>Занимаемая должность</i>	інспектор податков[ого] Упр[авління] НКФіну
12. <i>Сведения о судимости и нахождение под следствием</i>	в 1923 р. у Києві був заарештований — причин добре не знаю
13. <i>Партийная принадлежность</i>	позапартійний, не в яких партіях не був
14. <i>Состоит ли в профсоюзе</i>	«Радторгслужбовців»
15. <i>Точный адрес</i>	Барачний пров. 3, кв. 25
16. <i>Служба у белых: добровольно или по мобилизации</i>	–

Будучи предупрежденным о содержании ст. 178 УК УССР, 64 и 167 УПК УССР по существу дела показал:² Липківського я знаю з 1919 р. по Києву. Наші діти разом вчилися в 2-й укр[аїнській] гімназії, ми оба з Липківським бували на загальних зборах батьків і там і познайомилися. Чехівського знаю з 1921 р., коли він приїхав до Києва і його Липківський рекомендував до Ради,

¹ Текст Протоколу написано на спеціальному бланку, віддрукованому в типографський спосіб. Тут текст надрукований курсивом — це текст бланку анкети.

² На цьому текст заповнення бланку червоним чорнилом закінчується. Далі йде текст написаний від руки без дотримання бланку.

як проповідника. Зараз пригадав, що коли в 1919 р. ми з Липківським тікали од білих до Кам'янця, то там я входив до складу членів церковного «Кирило-Мефодіївського братства» [1]. Чехівський був теж членом того ж братства і я ще тоді познайомився з ним там. Знову зустрівся я з ним аж 1921 р., як це записано вище.

Далі я працював разом з ними по лінії автокефальної церкви до 1924 р., коли я од церковної роботи одійшов і з того часу нічого спільного з ними не маю.

На мій погляд, так Чехівський, як і Липківський — люди цілком лойяльні до радвлади. В усякому разі за часів моєї церковної діяльності нелойяльних вчинків з їх боку я не помічав. За часи моєї роботи в церкві вони вели цілком лойяльну церковну роботу.

Особисто я не тільки лойяльна до Радянської влади людина, але я активно допомагаю Радянській владі, працюючи щиро на посаді.

З Володимиром Доленко — був[шим] Головою Харківської Округової Ради, я знайомий по церковній роботі [2]. Відносно його політичних поглядів можу сказати таке: в 1926 р., після приїзду з Києва, Доленко, у нього на помешканні, заявив мені, що влада — найбільш корисна для народу — це влада заможних верств. Я з ним в цьому не погодився, протестував проти цього твердження і на тому наша бесіда тоді закінчилася. Через декілька днів Доленка було заарештовано і говорити на політичні теми мені з ним більш не доводилось.

Про існування будь-яких політичних угруповань або організацій Доленко мені нічого не говорив.

Протокола мною прочитано; з моїх слів записано вірно: *Мороз*

Допитував: *Шерстов*

*ДАХО, ф. Р-6452, оп. 4, спр. 1384, арк. 5–5 зв.
Оригінал. Рукопис на бланку.*

Примітки:

[1] Кирило-Мефодіївське братство було організовано у м. Кам'янець-Подільському, де згуртувались члени ВПЦР, що виїхали з Києва. До цього братства долучились викладачі місцевого університету. Найбільший вплив на діяльність цього братства мав Володимир Чехівський, який зреалізував свої давні ідейні уподобання творами Миколи Костомарова, члена Кирило-Мефодіївського товариства.

[2] Доленко Володимир в щотижневих звідомленнях ДПУ УССР за січень 1927 р. кваліфікований як «ідеолог і організатор Харківської правої групировки української громадськості». Там же повідомляється про те, що він був

заарештований і засланий до Суздальського концтабору (колишнього монастиря) терміном на 3 роки. В лютому 1927 р. було «викрито» всю «Українську антирадянську організацію в Харкові». У заарештованого Строженка Якова було віднайдено листування між Доленком і Морозом.

№ 153

Протокол допиту Михайла Мороза від 16 жовтня 1929 р.

ПРОТОКОЛ¹

1929 г. жовтня м-ца 16 дня ст. уполномоченный *Секретного* Отд. ГПУ УССР *Шерстов* допросив ниженазванного гр. *Мороза* как обвинувачен[ого], который показал:

Будучи предупрежденным о содержании ст. 178 УК УССР, 64 и 167 УПК УССР по существу дела показал:

Народився я в с. Бистрик Конотоп[ської] окр[уги] в 1876 р. До 12 років жив при батьках і вчився в сільській школі. Потім до 1895 р. працював разом з батьком по господарству, в 1895 мене було одружено. 1897-го року мене на сході було обрано на сільського писаря. На роботі я захищав інтереси бідняцького селянства і за це мене двічі було заарештовано, а 1899 року було звільнено за політичну неблагонадійність. Тим часом я готувався на сільського вчителя і в 1900 р., через місцеве вчительство, я влаштувався на посаді регістратора Статист[ичного] Бюра Полтавськ[ого] Губернського земства². Там я працював майже шість років. 1901 року я зв'язався з Полтавським Комітетом «РУ-П'у» і підчас приїзду до свого села розповсюджував там революційну літературу і вів роботу серед селянства. Після 1905 р. мене селяни мого села покликали до себе, обрали на волосне врядування і лютого 1907 р. було обрано кандидатом в земські гласні, а потім — в гласні. В серпні мене було адміністративно вислано за межі Чернігівщини. Я поїхав в Полтаву, але там влаштуватись не вдалось і я поїхав у Київ, де влаштувався в Земській Управі. Там я завідував ріжними відділами. В Київській Управі служив аж до 1919 р., поки земство було скасовано. Політичної роботи в цей час я не вів. Вів громадську роботу по лінії своєї установи, а 1917 р. мене було обрано на Голову комісії по виборам до Всеросійських Установчих Зборів, а потім Головою Всеукраїнської Комісії по виборам до Всеукраїнських Установчих Зборів.

¹ Текст Протоколу написано на спеціальному бланку, віддрукованому в типографський спосіб без дотримання надрукованих запитань на бланку. Під цією датою існує два протоколи допиту, які друкуються нижче.

² Тут і далі наприкінці кожного аркуша особистий підпис М. Мороза.